

Dünya necə də gözəldir

Siz necə yaşamaq istəyirsiniz?

Fəslin mövzusu	Ayrı-seçkilik (diskriminasiya), ətraf aləm, yoxsulluq və sosial təcrid
Çətinlik dərəcəsi	I dərəcə
Yaş həddi	8 – 13 yaş
Tələb olunan vaxt	50 dəqiqə
İştirakçı sayı	1 – 20 uşaq
Oyunun növü	Rəsm, müzakirə
Xülasə	Uşaqlar yaşamaq istədikləri və ya yaşamaq istəmədikləri ətraf aləmin təzadlı şəkillərini çəkirlər. Onlar bu sualları müzakirə edirlər: - hansı amillər əhəmiyyətlidir? - özləri ətraf aləmə necə təsir edə bilirlər?
Vəzifələr	<ul style="list-style-type: none">• Ətraf aləmin konkret və abstrakt amillərini müzakirə etmək• Bizi və başqa insanları əhatə edən ətraf aləmi dəyərləndirmək• Özünün və başqalarının ətraf aləmi müdafiə üsullarını və/və ya dəyişiklikləri müzakirə etmək
Hazırlıq	<ul style="list-style-type: none">• Rəngləmə üçün materialları əldə etmək• Hər bir uşaq üçün paylama materialının surətini çıxartmaq
Materiallar	<ul style="list-style-type: none">• Kağız• Rəngləmə üçün materiallar: məs., boyalar, markerlər, tabaşirlər, karandaşlar• Şəkillərin asılması üçün dəftərxana düymələri və yapışqan lentlər

Təlimat

- Uşaqlara müxtəlif boyalar paylayın. Onlardan xahiş edin ki, yaşamaq istədikləri – real və ya təxəyyüllərində təsəvvür etdikləri - ətraf aləm haqqında düşünsünlər və onun şəklini çəksinlər.
- Sonra uşaqlardan onların arzulamadıqları ətraf aləm haqqında düşünməyi və onun şəklini çəkməyi xahiş edin.
- Şəkillər hazır olduqdan sonra onları asın və uşaqları kiçik (mini) sərgiyə baxmağa dəvət edin.

Təhlil və qiymətləndirmə

1. Oyunu təhlil etmək üçün aşağıdakı sualları verin:
 - a) Ətraf mühitin iki müxtəlif halı haqqında fikirləşmək asan idimi?
 - b) Hansı rəsm və hansı ətraf aləm sizin daha çox xoşunuza gəlir? Nə üçün?

- c) Hansı rəsm və hansı ətraf aləm sizin xoşunuza gəlmir? Nə üçün?
- d) Əgər sizin çəkdiyiniz rəsmlərdə insanlar yaşasaydılar, onlar özlərini necə hiss edərdilər?
- e) Hansı rəsm sizi əhatə edən real ətraf aləmə uyğundur?
2. Aşağıdakı sualları verməklə insan hüquqları ilə əlaqə yaradın.
- a) Ətraf aləm - fiziki məkandan daha böyükdür. Hansı digər amillər ətraf mühitə müsbət və ya mənfi təsir göstərir? Məsələn, perspektivlərin olması, zorakılığın olmaması, ayrı-seçkilik (diskriminasiya), azadlıq və insan hüquqları.
- b) Fiziki mühit bizə necə təsir edir? Hüquqi mühitimiz bizə necə təsir edir?
- c) Yaşadığınız məkanın hüquqi mühitini siz necə təsvir edərdiniz?
- d) Fiziki əhatənizdə siz nəyi dəyişmək istərdiniz? Bəs hüquqi mühitinizdə?
- e) Ətraf mühitinizin rəsmdə təsvir etdiyinizə oxşaması üçün siz nə edə bilərsiniz?
- f) Bütün dünya uşaqlarının onların xoşuna gələn ətraf mühiti varmı?
- g) Yaxşı ətraf mühitin olmasına bizim haqqımız çatırmı?
- h) Siz necə düşünürsünüz, yaxşı ətraf mühitə sahib olmaq hüququmuz olmalıdırmı?
- i) Dünyadakı bütün uşaqların ətraf mühitini yaxşılaşdırmaq üçün biz nə edə bilərik?

Davam üçün təkliflər

- “Kompasito reportyoru” oyunu və “Su damlaları” uşaqlara yaşadıkları ərazidə ətraf mühiti dəyərləndirmək imkanı verir.
- “Əziz gündəlik” oyununda uşaqlar eyni hadisələrə müxtəlif nəzərlərdən yanaşırlar.

Fəaliyyət üçün ideyalar

- Öz rayonunuzda gəzin və uşaqlarla fiziki ətraf mühiti, burada xoşlarına gələn və gəlməyən məsələləri müzakirə edin. Uşaqlara təcrübədə vəziyyəti necə dəyişə biləcəkləri haqqında düşünməyə kömək edin. Bu təklifləri müzakirə etmək və əməli münasibət bildirmək üçün bələdiyyə işçilərini dəvət edin.
- Böyüklərin uşaqların ətraf mühit haqqında ideyalarını bilməsi üçün rayonda uşaqların rəsmlərindən ibarət sərgi təşkil edin.
- Uşaqlarda ətraf mühitin dəyişdirilməsi üçün daha çox ideyalar formalaşdırın. Ətraf mühitimizi yaxşılaşdırmaq üçün nə edə bilərik?
- Uşaqların daha əlverişli olmayan mühitdə yaşayan başqa uşaqlara dəstək göstərdiyi layihələri tapın. Böyük uşaqlar isə özləri də yeni layihələr təşkil edə bilərlər.

Aparıcılara məsləhətlər

- Uşaqlara “ətraf aləm”in konkret, fiziki amillərlə yanaşı hüquq və azadlıqların səviyyəsi kimi abstrakt amillərdən ibarət olduğunu başa düşməkdə kömək edin. Yaxşı ətraf mühit üçün bizə hər iki amilin lazım olduğunu vurğulayın. Kiçik uşaqlara ətraf aləmin abstrakt konsepsiyasını başa düşmək çətin ola bilər.
- Ətraf mühitin hansı konkret aspektlərini nəzərdən keçirəcəyinizi oyundan əvvəl düşünün. Müzakirə “ətraf mühit”in müəyyən problemləri üzərində qurulmasa, təhlil çox böyük və abstrakt olacaq.

Variantlar

Eyni rəsmi müxtəlif rəngləmə üsullarından istifadə edin, məsələn, mum təbaşirləri, boyalar, kağız şəbəkəsi (mozaikası).

